

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 256/2019-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. októbra 2019 predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA], zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Hargašom, Košická 56, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 26 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa, základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 7 So 29/2017-52 z 26. septembra 2018 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČIA] o d m i e t a ako podanú oneskorene.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. februára 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA], [REDAKČIA], [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom Mgr. Petrom Hargašom, Košická 56, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej práv

podľa čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 26 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa, základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 7 So 29/2017-52 z 26. septembra 2018 (ďalej len „namietaný rozsudok“).

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že najvyšší súd namietaným rozsudkom potvrdil rozsudok Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 8 Sd 124/2015-32 z 19. júla 2017, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie Sociálnej poisťovne – ústredie (ďalej len „Sociálna poisťovňa“) č. 915 922 6340 0 z 12. októbra 2015 o priznaní sirotského dôchodku sťažovateľke od 3. augusta 2015. Uvedenému rozhodnutiu predchádzalo (vo veci rozhodovania o sirotskom dôchodku sťažovateľky) skoršie rozhodnutie Sociálnej poisťovne o nepriznaní sirotského dôchodku sťažovateľke, ktoré bolo potvrdené skorším rozsudkom krajského súdu a následne zrušené skorším rozhodnutím najvyššieho súdu a vec bola vrátená Sociálnej poisťovni na ďalšie konanie a rozhodnutie.

3. Sťažovateľka v podstatnej časti svojich sťažnostných námietok vytyka najvyššiemu súdu nedostatočné odôvodnenie namietaného rozsudku, v ktorom sa najvyšší súd stotožnil so závermi rozhodnutia Sociálnej poisťovne a krajského súdu, keď jej bol priznaný nárok na sirotský dôchodok až od roku 2015 (v tomto roku sťažovateľka doplatila nedoplatok na sociálnom poistení za svoju nebohú matku), teda nie spätne, t. j. počnúc úmrtím matky sťažovateľky, ktorá zomrela 30. októbra 2007.

4. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti argumentuje, že *«Krajský súd Bratislava a Najvyšší súd Slovenskej republiky boli povinní postupovať v prípade sťažovateľky aj nad rámec zákona a vykladať právne normy takým spôsobom, aby bola zabezpečená ochrana dieťaťa, ktoré prišlo o živiteľa rodiny. Je nespravodlivé žiadať od 16 ročného dieťaťa, aby si uplatnil svoje práva v zmysle neprehľadnej právnej úpravy, ktorou právo sociálneho zabezpečenia so svojimi mnohými výnimkami, častými zmenami a nepresne definovanými ustanoveniami určite je...»*

Potom, ako sťažovateľke zomrela matka, požiadala sťažovateľka o priznanie sirotského dôchodku. Sociálna poisťovňa jej sirotsky dôchodok nepriznala, pretože jej matka nespĺnila ku dňu smrti podmienky na priznanie dôchodkovej dávky, navyše Sociálna poisťovňa bez výzvy sťažovateľku riadne nepoučila kedy a v akej výške má doplatiť dlžné poistné po matke, aby nárok na sirotsky dôchodok získala... Proti rozhodnutiu o nepriznaní sirotského dôchodku podala sťažovateľka odvolanie a jej vec bola rozhodnutá... rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn.: I So/38/2014 zo dňa 24. 03. 2015, ktorým súd vyslovil... „Podľa názoru odvolacieho súdu mala odporkyňa poučiť navrhovateľku o možnosti doplatenia dlžnej sumy poistného už v rámci konania na správnom orgáne, čím by sa predišlo zbytočnému súdному konaniu.“... Následne... ako bolo rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušené, bolo sťažovateľke umožnené doplatiť dlžné poistné za matku a bolo vydané nové rozhodnutie, ktorým Sociálna poisťovňa priznala sirotsky dôchodok až odo dňa 03. 08. 2015, hoci sa sťažovateľka domnievala, že jej sirotsky dôchodok bude vyplatený aj spätne. Miesto toho, aby sťažovateľke... bol poskytnutý sirotsky dôchodok od roku 2007, tak jej bolo priznaný sirotsky dôchodok až od roku 2015 vo veku kedy mala 24 rokov a blížila sa k veku, kedy má prísť automaticky zo zákona k zániku nároku na sirotsky dôchodok...

... Sociálna poisťovňa začala vyplácať sirotsky dôchodok vo veku 24 rokov, ktorý sa takmer kryje s tým, čo zaplatila na dlžnom poistnom, tj. sťažovateľka odovzdala štátu peniaze, ktoré jej následne štát vypláca v splátkach. Takýto postup Sociálnej poisťovne je v rozpore so zdravým rozumom a iba sa tým dokresľuje obraz o celkovom stave právnej úpravy sociálneho zabezpečenia. Uvedenú absurdnú právnu úpravu mohol dať do súladu už Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý mohol povedať, že súčasná právna úprava je v rozpore s Dohovorom o právach dieťaťa a mohol napríklad povedať, že sirotsky dôchodok sa má automaticky vyplácať po smrti rodiča, pričom sa sirotsky dôchodok mal sirote do veku 18 rokov vyplácať alikvotné znížený o dlžné poistné po zosnulom rodičovi, a na základe toho mal vec vrátiť Sociálnej poisťovne na ďalšie konanie...

Je v rozpore s princípmi sociálneho štátu, aby vyžadoval iniciatívu od dieťaťa v tak neprehľadnej právnej úprave akou je právo sociálneho zabezpečenia...

Najvyšší súd Slovenskej republiky mal konštatovať, že hoci tu nie je v zmysle zákona o sociálnom poistení povinnosť informovať sťažovateľku o možnosti doplatiť dlžné poistné, tak Sociálna poisťovňa bola povinná v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa konať nad rámec zákona a umožniť zaplatenie dlžného poistného už v roku 2007 a súd mal rozhodnutie Sociálnej poisťovne zrušiť, vec vrátiť na ďalšie konania a vysloviť záväzný právny názor, že v prípade dieťaťa je nutné priznať sirotské už od smrti živiteľa rodiny, čo je v súlade s Dohovorom o právach dieťaťa a Ústavou SR...».

5. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti takisto ústavný súd oboznamuje, že jej predchádzajúca ústavná sťažnosť v totožnej právnej veci bola ústavným súdom odmietnutá uznesením sp. zn. I. ÚS 29/2019 zo 16. januára 2019 pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí s odôvodnením, že *„Sťažovateľka sťažnosť podala ústavnému súdu elektronicky podpísanú elektronickým podpisom advokáta označeného v sťažnosti ako jej zástupcu. V samotnej sťažnosti uvádza, že k sťažnosti pripája splnomocnenie udelené advokátovi. Predmetné splnomocnenie však netvorilo prílohu elektronického podania (ako dokument opatrený elektronickým podpisom sťažovateľky ako splnomocniteľky a advokáta ako splnomocnenca, resp. ani ako zaručenou konverziou overená kópia listinného dokumentu) a ústavnému súdu nebolo doručené ani neskôr poštou alebo osobne v listinnej podobe.“*. Sťažovateľka hodnotí predmetné uznesenie ústavného súdu ako formalistické a je toho názoru, že na základe § 31a ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov mali byť v uvedenej situácii primerane aplikované príslušné ustanovenia zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov, pretože *„Nedoloženie splnomocnenia k návrhu je odstrániteľnou procesnou podmienkou, a teda Ústavný súd SR bol povinný predtým ako odmietne sťažnosť vyzvať sťažovateľku na predloženie splnomocnenia.“*

6. Na základe všetkých uvedených skutočností sťažovateľka žiada, aby ústavný súd rozhodol v jej veci nálezom, ktorým by vyslovil porušenie jej práv podľa čl. 3 ods. 1, čl. 4, čl. 26 a čl. 27 Dohovoru o právach dieťaťa, základných práv podľa čl. 39 ods. 1 a čl. 46

ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 dohovoru namietaným rozsudkom najvyššieho súdu, označený rozsudok zrušil a vrátil vec sťažovateľky najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznal tiež sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, ako aj primerané finančné zadosťučinenie v sume 17 904 €.

7. Vec sťažovateľky bola pôvodne pridelená sudcovi spravodajcovi Milanovi Ľalíkovi, ktorého funkčné obdobie sudcu ústavného súdu uplynulo 16. februára 2019. Preto v súlade s čl. X bodom 2 písm. a) Rozvrhu práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na obdobie od 26. apríla 2019 do 31. decembra 2019 (ďalej len „rozvrh práce“) bola vec prerozdelená sudcovi spravodajcovi Petrovi Molnárovi a v zmysle čl. II bodu 3 rozvrhu práce bola predbežne prejednaná v druhom senáte ústavného súdu v zložení Jana Laššáková (predsedníčka senátu) a sudcovia Peter Molnár a Ľuboš Szigeti.

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje ústavný súd o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) v čl. I. § 1 až 13 a § 16 až 28 a § 32 až 248 a § 250 a 251. V zmysle § 246 ods. 1 a 2 zákona

o ústavnom súde sa tento zákon použije aj na konania začaté do 28. februára 2019, pričom právne účinky úkonov, ktoré v konaní nastali do 28. februára 2019, zostávajú zachované.

11. Ústavný súd podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania: a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc, b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37, c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom, d) ktorý je neprípustný, e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou, f) ktorý je podaný oneskorene, g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

III.

12. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je jej nespokojnosť so závermi namietaného rozsudku najvyššieho súdu, ktorý sa stotožnil so závermi prvostupňového rozsudku krajského súdu, ako aj so závermi rozhodnutia správneho orgánu, a síce Sociálnej poisťovne. Sťažovateľka hodnotí súdne konanie pred najvyšším súdom ako vykazujúce závažné nedostatky, pričom namietaný rozsudok najvyššieho súdu považuje za nedostatočne odôvodnený.

13. Ústavný súd poukazuje na ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde, podľa ktorého ústavnú sťažnosť možno podať do dvoch mesiacov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Ak rozhodnutie nadobúda právoplatnosť vyhlásením alebo oznámením a ak sa podľa osobitných predpisov zároveň doručuje jeho písomné vyhotovenie, začína lehota plynúť dňom doručenia tohto písomného

vyhotovenia sťažovateľovi; ak sa rozhodnutie doručuje len jeho zástupcovi, začína lehota plynúť dňom doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia tomuto zástupcovi. Ak bol vo veci podaný mimoriadny opravný prostriedok, lehota na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, začína plynúť od doručenia rozhodnutia o mimoriadnom opravnom prostriedku.

14. Nedodržanie uvedenej lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene podľa § 56 ods. 2 písm. f) zákona o ústavnom súde. V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť, pretože to kogentné ustanovenie § 124 zákona o ústavnom súde neumožňuje (napr. m. m. III. ÚS 124/04, IV. ÚS 14/03, III. ÚS 14/03).

15. Ústavný súd na základe súčinnosti poskytnutej krajským súdom zistil, že namietaný rozsudok najvyššieho súdu nadobudol právoplatnosť 18. novembra 2018. Je nepochybné, že ústavná sťažnosť sťažovateľky doručená ústavnému súdu 12. februára 2019 bola podaná po uplynutí predpísanej zákonnej lehoty dvoch mesiacov, ktorá sťažovateľke uplynula k dátumu 18. január 2019. Zákonnú lehotu možno „predĺžiť“ konaním o mimoriadnom opravnom prostriedku podľa § 124 zákona o ústavnom súde in fine. Konanie o v poradí prvej ústavnej sťažnosti sťažovateľky (I. ÚS 29/2019) však takýmto konaním nebolo.

16. S ohľadom na všetky uvedené závery bolo o ústavnej sťažnosti sťažovateľky potrebné rozhodnúť tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. októbra 2019